

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ

**кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за
магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування
та управління бізнесом»**

**на тему: «Напрямки забезпечення місцевого економічного розвитку міста
(на прикладі м. Новоукраїнка)»**

Виконавець: студент ЦЗФН
Гавриленко Анна Олегівна

Науковий керівник:
к.е.н., проф. Карпов В.А.

ОДЕСА – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розробка механізмів регіонального розвитку в Україні завжди залишалася актуальною темою. З початком 2000-х тисячних років цей процес оформляється законодавчо [53] У 2015 з урахуванням сучасних змін в економічній стратегії України Кабінет Міністрів публікує нову постанову про методичних рекомендаціях по розробці регіональних стратегій. Однак і в даний час, актуальними є пошуки моделі ефективного функціонування регіону, міста. Важливою формою реалізації зазначених аспектів місцевого розвитку є стратегічне планування, яке дає можливість впровадити ефективне управління містом як єдиним організмом та забезпечити належний рівень життя його населення. Актуальність впровадження системи стратегічного планування на рівні міст пов'язана з тим, що воно є визнаним у світовій практиці методом в системі управління, який дає можливість створювати умови і використовувати потенціал місцевої територіальної громади, консолідувати зусилля влади і населення для перспективного розвитку міста. Стратегічне планування дозволяє приймати обґрунтовані рішення з урахуванням стратегічних цілей розвитку міста.

Стратегія та програма місцевого економічного розвитку є базовим програмним документом, який відображає бачення розвитку міста на перспективу, ставить стратегічні цілі, закладає принципи їх досягнення та пропонує підхід до організації й управління процесом впровадження. Вона ставить за мету досягнення економічного зростання, збільшення добробуту, підвищення конкурентоспроможності економіки міста, комфорту життя населення та реалізацію інтересів усіх секторів територіальної громади міста.

Проблеми стратегічного планування розвитку міст розглядалися в наукових роботах як зарубіжних так і українських дослідників. Серед науковців насамперед слід виділити праці таких авторів, як: Р. Кемп, Е. Д. Блейкл, А.В. Єрмішина, В. В. Меркушов, Н. В. Сментина, М. В. Степанов, Ю.К. Перський, Н.Я. Калюжнова, К. Кропанцев, Н. Кухарська, А. Воротнікова, В.Н. Парахіна, К.А. Парахін та ін.

Рівень ефективності управління як муніципальним, так і господарським комплексом міста Новоукраїнка зумовили потребу розробки стратегії економічного розвитку міста Новоукраїнка на 2018-2025рр. з метою забезпечення належних умов життя для всіх мешканців міста та наближення стандартів життя до рівня провідних східноєвропейських міст.

Мета роботи – дослідження теоретико-методологічних основ стратегічного планування на місцевому рівні, розробка та актуалізація програми місцевого економічного розвитку Новоукраїнки до 2025 року.

Завдання роботи:

- дослідити поняття програми місцевого економічного розвитку та її актуалізації;
- означити нормативно-правові засади стратегічного планування в Україні;

- описати можливі методичні підходи до формування стратегії розвитку міста;
- виявити основні тенденції соціально-економічного розвитку міста Подільська;
- визначити сильні та слабкі сторони міста для його перспективного розвитку, можливості та загрози зовнішнього середовища;
- запропонувати пріоритети соціально-економічного розвитку міста;
- сформуувати стратегічні та операційні цілі соціально-економічного розвитку міста Новоукраїнка;
- описати механізм та процедури реалізації програми соціально-економічного розвитку м. Новоукраїнка.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та прикладні аспекти стратегічного планування на місцевому рівні.

Об'єктом дослідження є процес розробки та актуалізації програми економічного розвитку міста Новоукраїнка.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи є діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення економічних явищ; теоретичною базою - положення сучасної економічної теорії, наукові праці українських і зарубіжних учених, присвячені проблемам стратегічного планування. У роботі застосовувались такі спеціальні методи: логічного узагальнення, порівняння, системного аналізу – для уточнення та теоретичного узагальнення, впорядкування понятійного апарату, формування висновків; розрахунково-конструктивний, економіко-статистичний, індексний та порівняння (при аналізі стану та плануванні соціально-економічного розвитку міста); графічний; методи експертних оцінок, SWOT-аналіз; проектний та метод синтезу (для складання стратегічного плану); економіко-математичного моделювання – для математичної інтерпретації та аналізу моделі та інші загальноприйняті методи.

Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці вітчизняних і закордонних вчених з питань стратегічного планування місцевого розвитку, офіційні статистичні дані щодо соціальної та економічної ситуації у місті, нормативно-законодавчі акти зі стратегічного планування; аналітичні записки державних інститутів, матеріали Інтернет-джерел.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань) та 1-го додатку. Загальний обсяг роботи становить 102 сторінці. Основний зміст викладено на 93 сторінках. Робота містить 20 таблиць, 6 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні положення аналітичної частини роботи викладені в статті Наукового вісника ОНЕУ «АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСТА НОВОУКРАЇНКА У 2013-2017 рр.».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ**» розглядаються теоретичні аспекти розвитку територій: поняття місцевого економічного розвитку міста, нормативно-правові засади стратегічного планування в Україні на місцевому рівні, методичні підходи до формування програми економічного розвитку міста, основні елементи механізму її реалізації.

У другому розділі «**АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСТА НОВОУКРАЇНКА У 2013-2017 рр.**» проаналізовано економічний стан розвитку м. Новоукраїнка, виявлено основні тенденції розвитку, визначені сильні та слабкі сторони міста, можливості та загрози зовнішнього середовища. Запропоновано актуалізацію стратегію розвитку м. Новоукраїнка у 2018 році на період до 2025 р., визначені стратегічні цілі соціально-економічного розвитку міста, пріоритети, операційні завдання та плани, надані рекомендації щодо розробці економічної програми розвитку міста.

У третьому розділі «**РОЗРОБКА ПРОЕКТУ СТРАТЕГІЇ ТА ПРОГРАМИ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ НОВОУКРАЇНКИ**» розроблено план дій з реалізації проекту створення о сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу "Ягідка" у рамках програми розвитку міста.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. У загальному вигляді базовими функціями управління збалансованим розвитком регіональної соціально-економічної системи, на нашу думку, є такі:

- визначення пріоритетів, цілей, завдань державної політики, спрямованих на забезпечення збалансованого розвитку регіонів;
- розробка заходів із реалізації найоптимальнішого варіанту забезпечення збалансованого розвитку регіонів та їх запровадження;
- координація економічної діяльності суб'єктів господарювання (організація, мотивація, стимулювання, інформування);
- моніторинг та контроль за ходом реалізації планових заходів із забезпечення збалансованого розвитку регіонів та оперативне регулювання умов господарювання.

2. В результаті теоретичних досліджень нами було визначено - за функціональним призначенням методи управління збалансованим розвитком територіальної соціально-економічної системи в теорії державного управління об'єднують у такі групи: адміністративний, бюджетний, податковий, грошово-кредитний.

3. Був розроблений алгоритм механізм управління збалансованим розвитком, практична реалізація наведеного алгоритму можлива через різні інструменти МЕР. Розмір територіального утворення, рівень її розвитку, ступінь залучення учасників процесу, стейкхолдерів визначає перелік і обсяги використання тих чи інших інструментів МЕР.

4. У загальному вигляді перелік основних інструментів для розвитку ОТГ можна визначити наступним списком:

- Агенції місцевого економічного розвитку
- Осередок Підтримки Бізнесу
- Центр підтримки бізнесу
- Бізнес-інкубатор
- Мікрокредитування
- Гранти для бізнесу
- Підготовка переліку вільних ділянок та приміщень і допомога з їх вибором
- Створення специфічної інфраструктури для бізнесу
- Індустріальний парк
- Кооперативи
- Та інші.

5. Нами також було уточнено алгоритм розробки послідовності планування збалансованого розвитку ОТГ, а також алгоритм використання інструментів МЕР в управлінні портфелем проектів розвитку ОТГ.

6. Було проведено аналіз соціально-економічного стану міста Новоукраїнка.

7. Методом експертних оцінок базовими пріоритетами соціально-економічного розвитку міста визначено: економічний розвиток громади; розвиток інфраструктури громади; створення свідомої та активної громади з високою якістю життя.

8. Була визначена основна місія програми розвитку Новоукраїнської громади: Новоукраїнська громада – перлина українських степів, колиска древньої скіфської цивілізації, географічний центр держави, житниця центральної України зі славними хліборобськими традиціями та ефективними технологіями зернопереробки, центр раціонального видобутку червоного граніту, край відтворення природних джерел енергії, енергетично незалежна самодостатня громада з конкурентним підприємницьким середовищем, центр зеленого туризму, екологічно чисте зелене місце, культурно-освітній спортивний центр, джерело дитячої мрії та творчості.

9. Сформульовано візія: «Забезпечити комплексний, збалансований розвиток міста, в якому людині приємно жити, варто сподіватися та впроваджувати позитивні зміни у всіх складових Новоукраїнської громади». Визначена місія Подільська – «Самодостатнє місто, комфортне для життя».

10. Визначені наступні пріоритети місцевого економічного розвитку м. Новоукраїнка: А. Економічний розвиток громади; В. Розвиток інфраструктури громади; С. Створення свідомої та активної громади з високою якістю життя.

11. У кожному з напрямів визначено перелік необхідних Стратегічних та Оперативних цілей.

12. Розроблено проекти до кожного з пріоритетних Стратегічних та Оперативних цілей стратегії ОТГ, з них виділені основні пріоритетні інвестиційні проекти.

АНОТАЦІЯ

Гавриленко Анна Олегівна, «Напрямки забезпечення місцевого економічного розвитку міста (на прикладі м. Новоукраїнка)», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом», Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес розробки заходів місцевого економічного розвитку міста.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти розвитку територій: поняття місцевого економічного розвитку міста, нормативно-правові засади стратегічного планування в Україні на місцевому рівні, методичні підходи до формування програми економічного розвитку міста, основні елементи механізму її реалізації.

Проаналізовано економічний стан розвитку м. Новоукраїнка, виявлено основні тенденції розвитку, визначені сильні та слабкі сторони міста, можливості та загрози зовнішнього середовища. Запропоновано актуалізацію стратегію розвитку м. Новоукраїнка у 2018 році на період до 2025 р., визначені стратегічні цілі соціально-економічного розвитку міста, пріоритети, операційні завдання та плани, надані рекомендації щодо розробці економічної програми розвитку міста, розроблено план дій з реалізації проекту створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу "Ягідка" у рамках програми розвитку міста.

Ключеві слова: стратегія, економічний розвиток, стратегічні цілі, завдання, пріоритети, економічної програма, план дій з реалізації проекту.

ANNOTATION

Gavrilenko Anna Olegovna, "Directions of provision of local economic development of the city (on the example of the city of Novoukrainka)", thesis for Master degree in specialty "Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges" under the program "Economics, Planning and Business Management" Odessa National University of Economics
Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. The object of the research is the process of development of measures of local economic development of the city. The theoretical aspects of the development of the territories are considered: the concept of local economic development of the city, the legal framework of strategic planning in Ukraine at the local level, methodical approaches to the formation of the program of economic development of the city, the main elements of the mechanism of its implementation. The economic development of the city of Novoukrainka has been analyzed, the main tendencies of development are identified, the strengths and weaknesses of the city, the possibilities and threats of the environment are determined. The proposed strategy for the development of the city of Novoukrainka in 2018 for the period up to 2025 is proposed, the strategic goals of the city's social and economic development, priorities, operational tasks and plans, recommendations for the development of the economic development program of the city, the action plan for the implementation of the project on the development of Agricultural servicing cooperative "Jgidka" within the framework of the city development program.

Key words: strategy, economic development, strategic goals, tasks, priorities, economic program, action plan for project implementation.

